

toerkhof oliehoudend water (mogelijk verontreinigd met accuzuren, zware metalen, e.d.) op de Einderbeek werd geloosd. Kortom zeer weinig perspectief voor een herstel van enige natuurwetenschappelijke waarden. Veel van de geïnvesteerde energie en financiële middelen zal door de hierboven genoemde externe factoren teniet worden gedaan. Eens te meer is duidelijk dat natuurbehoud veel meer inhoudt dan veilig stellen van kleine natuurterreinen. Het instellen van grote landschapsparken of landschappelijke eenheden lijkt ons de enige mogelijkheid

om kleine landschapselementen met een karakteristieke flora en fauna, naast de reeds bestaande grotere natuurreservaten, voor de toekomst een kans te geven.

Literatuur

- ANONYMUS, 1915. Verslag maandelijksche vergadering op 30 juni: Heugelijk nieuws. *Natuurhist. Maandbl.* 4 (7):42.
- ANONYMUS, 1972. Bodemkaart van Nederland, blad 57 Oost Valkenswaard; blad 58 West Roermond. Wageningen; Stichting voor Bodemkartering.
- BUGGENUM, H.J.M. van en J.T. HERMANS, 1984. De

- Roeventerpeel deel 1. Intern rapport. Venlo; Stichting het Limburgs Landschap; 36 pp.
- BUGGENUM, H.J.M. van en J.T. HERMANS, 1985. De Roeventerpeel deel 2. Intern rapport. Venlo; Stichting het Limburgs Landschap; 20 pp.
- EGLIE, G.C.M., 1971. Mathijs Verstraeten: om het behoud van de merkwaardige kinderen onzer flora. *Natuurhist. Maandbl.* 60 (5): 71-73 en (10): 144-145.
- JONGMANS, W.J. en F.H. van RUMMELEN, 1924. Isoëtes. Voorkomen in Limburg. Verwantschap met fossiele vormen. *Natuurhist. Maandbl.* 13 (8): 111-114.
- VEER, J. van OER, 1956. Biesvarens in Nederland. *De Lev. Natuur* 59: 221-225.
- VERSTRAETEN, M., 1916. Merkwaardige kinderen onzer flora in 't gedrang. *De Lev. Natuur* 20: 328-330.

Uit de Flora van Limburg Aflevering 24

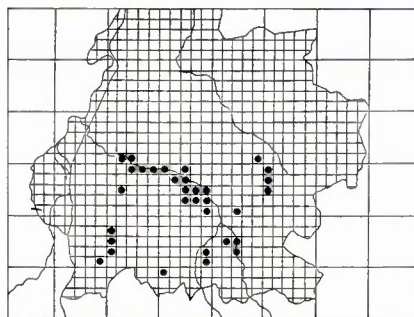
samengesteld door J. Cortenraad

Deze aflevering bevat waarnemingen van min of meer zeldzame planten uit de families der Ranonkelachtigen en Krulsbloemigen.

Daarnaast is een verspreidingskaartje opgenomen. Aanvullingen op dit kaartje en waarnemingen van andere planten kunt u sturen naar: J. Cortenraad, Heerderweg 86H, 6224 LH Maastricht. Het zou prettig zijn als u bij uw opgaven gebruikt maakt van waarnemingskaartjes van de Plantenstudiegroep. Deze zijn verkrijgbaar bij D. Th. de Graaf, Bosquetplein 7, 6211 KJ Maastricht, telefoon 043-293068.

Christoffelkruid of Zwarte gifbes (*Actaea spicata*). Figuur 1 geeft de verspreiding op kilometerhokniveau sinds 1980 weer. Ze is samengesteld op grond van de verzamelde kennis van een belangrijk aantal leden van de Plantenstudiegroep. Uit dit kaartje blijkt dat het Christoffelkruid vrij gewoon is in de hellingbossen op krijt in het Geuldal van Beertsenhoven tot voorbij Geulhem. Verdere concentraties bevinden zich in het Savelsbos c.a. (al wordt de plant hier schaars); tussen Heerlen en Simpelveld: veel op de Putberg, maar ook in een bosje en een holle weg ten zuiden en zuidoosten van Kunrade en in een klein bos ten westen van Huls. Daarnaast komt de plant voor in enkele tot tientallen exemplaren in bosjes bij Cra-poel en in een holle weg, een hoge graft en een bosje tussen Mechelen en Gulpen. Verder nog bij Bemelen in het bos op de Mettenberg; in het Eysersbos en bij Noorbeek in een graft.

Gele monnikskap (*Aconitum vulparia*). Ubachsberg, in bosjes langs de weg richting Benzenrade-Welten (62-24-21, juli '85, S. Henne-kens). Zeer waarschijnlijk betreft het hier verwilderde of uitgezette exemplaren zoals dat ook met de planten bij Stokhem en het Eysersbos het geval is (hier nog steeds aanwezig?). Volgens PLATE (1980) komt de Gele monnikskap van oorsprong alleen vlak bij de Geul voor. De plant bevindt zich hier aan de noordgrens van haar areaal. Op haar oorspronkelijke groeiplaatsen is ze nu wellicht

Figuur 1. Vondsten van Christoffelkruid (*Actaea spicata*) sinds 1980, weergegeven in een kilometerhok-raster.

verdwenen. Zo bleek ze niet meer voor te komen op een groeiplaats onder elzen langs de Geul voor de Volmolen te Epen. Vermoedelijk is de Gele monnikskap hier door afslag van de oever verdwenen (62-43-23, mei '84, Plantenstudiegroep).

Akkerboterbloem (*Ranunculus arvensis*). Strijthagen, een tiental exemplaren in een tarweveld samen met Behaarde boterbloem (*R. sardous*) (62-15-31, juni '84, Plantenstudiegroep). Bij Stokhem (62-22-45, 3-7-'84, W. Simons). Wylré, enkele exemplaren in wegberm. (62-22-52, 25-5-'84, R. van Ham). Deze vroeger in Zuidlimburgse ko-

renvelden zo gewone en talrijke plant is nu zeldzaam geworden. Toch is Zuid-Limburg binnen Nederland de streek waar deze plant nog wel eens in graanakkers gevonden kan worden. Ook komt ze soms samen met Klaprozen en Kamille bij ingekuilde gewassen voor.

Bosboterbloem (*Ranunculus nemorosus*). Savelsbos, enkele exemplaren (62-31-21, juni '83). Op deze vroeger vrij rijke groeiplaats is de plant in 1986 niet meer waargenomen, (E. Blink). Cra-poel, in bosje (62-32-35, mei '83, Plantenstudiegroep). In 1986 ook hier niet meer teruggevonden. De Bosboterbloem loopt gevaar uit Zuid-Limburg te verdwijnen doordat haar groeiplaatsen dichtgroeien. Het zoveelste voorbeeld van een plant die alleen behouden kan worden door middel van hakhoutbeheer!

Klimopwatteranonkel (*Ranunculus hederaceus*). Echterweerd, in de monding van de Oude Maas (60-12-14, zomer '83, P. Verbeek). Recent was de Klimopwatteranonkel alleen nog uit Noord-Limburg bekend, waar zij inmiddels sterk is achteruitgegaan. Vóór 1950 is de plant ook een aantal keren in Midden- en Zuid-Limburg gevonden.

Mulzestaart (*Myosurus minimus*). Herkenbosch, in vochtige akkerrand onderaan beboste steilrand in het Roerdal. In '83 vele honderden, in '85 enkele honderden exemplaren (58-55-41, mei '83 en '85, Plantenstudiegroep). Deze vroeg bloeiende en onopvallende plant wordt in Friesland en recent ook in Noord-Brabant bij ingangen van weilanden gevonden. Het eens op de plant in het komende voorjaar op dit soort plaatsen.

Wilde akelei (*Aquilegia vulgaris*). Deze plant blijkt op een aantal spoorwegterreinen uit tuinen verwilderd te zijn, zo te Maastricht, Eijsden, Valkenburg en Heerlen (zie KOSTER, 1984). Ook op de

Kunderberg komt sinds kort Wilde akelei voor; het vermoeden bestaat dat het hier om uitgezette of uitgezaaide planten gaat (62-23-15, juli '86, E.J. Weeda, Ch. Westra en J. Cortenraad).

Oosterse raket (*Sisymbrium orientale*). Maas-tricht, onderaan de Kennedybrug tussen de Heugemerweg en de Maas, enkele exemplaren. In de jaren daarna niet meer gesignaleerd (61-28-43, zomer '83, E. Blink).

Maasraket (*Sisymbrium austriacum* subsp. *chrysanthum*). Deze plant blijkt haar opmars langs de Maas stroomafwaarts voort te zetten; ze komt nu voor op de oever van de Maas bij Ool (58-43-54), bij Buggenum op de strekdam in de Maas (58-44-12), ter hoogte van Asselt op de Maasoever (58-34-53) en bij Beesel op de Maasoever (58-25-51, mei/juli '85, J. Cortenraad). Tevens is de plant gevonden langs het bedrijfsspoor bij de Maascentrale te Buggenum (58-44-12, juli '83, P. Verbeek).

Blitter barbarakruid (*Barbarea intermedia*). Deze plant blijkt in Nederland meer gevonden te worden, waarschijnlijk als gevolg van de grotere aandacht die ze heeft gekregen naar aanleiding van een artikel (VAN DER HAM, 1982). In Limburg blijkt ze eveneens meer gevonden te worden, nu ook in Midden-Limburg. Zo vond A. Koster de plant op het station van Echt (60-12-55, mei '85) en komt ze veel voor langs de visplas aan de rand van het Meggelveld bij Wessum (58-52-24, mei '85, J. Cortenraad). In Zuid-Limburg is ze gevonden in het Ransdalerveld (62-23-14, april '83, W. Simons); op een steilrand van Carbonisch gesteente bij de Volmolen te Epen (62-43-23, mei '84, Plantenstudiegroep) en aan de Geuloevers tussen Mechelen en Partij (62-33-33, juni '84, T. Mulder).

Stijf barbarakruid (*Barbarea stricta*). Massaal op de strekdam in de Maas bij Buggenum, (58-44-12/22, mei '85, J. Cortenraad). Langs de Maas bij de Donderberg enkele exemplaren (58-34-34, mei '84, Plantenstudiegroep); op de Maasoever bij Belfeld, enkele exemplaren (58-26-11, mei '85, J. & G. Geraedts). Deze volgens het kaartje in de Atlas van de Nederlandse flora deel 2 (VAN DER HAM, 1985a) in Limburg zeldzame soort blijkt meer langs de Maas voor te komen dan het atlaskaartje aangeeft. In andere streken bijvoorbeeld Noord-Brabant blijkt de soort ook veel voor te komen langs sloten, vaarten, beken en kleine rivieren. Met name in Noord- en Midden-Limburg zou men haar ook op zulke plaatsen verwachten.

Oostenrijkse waterkers (*Rorippa austriaca*). Susteren, in groot aantal in droog, vrij, schraal grasland aan de Schutterswei bij de Rijksskamp (60-22-42, juli '85, T. Mulder & J. Cortenraad). Tegelen bij spoorbrug in berm (58-16-42, juli '85, Plantenstudiegroep). Deze plant komt langs Waal en Rijn vrij zeldzaam voor. Ze is daar met rivierwater aangevoerd en aan de oevers ingeburgerd. Bovenstaande vindplaatsen zijn ver van de Maas gelegen. Overigens is de Oostenrijkse waterkers in onze provincie zeer zeldzaam ingeburgerd.

Springzaadveldkers (*Cardamine impatiens*). Vaals, langs bospad in het Vaalserbos (62-44-35,

8-7-'84, P. Spreuwenberg); bij Roermond en Ool bij ingangen van jachthavens (58-44-51, zomer '83 en 58-43-54, zomer '84, J. Pinckaers) en vele honderden exemplaren op de strekdam in de Maas bij Buggenum (58-44-12, mei '85, J. Cortenraad). Deze plant heeft in naburig België en Duitsland haar natuurlijke standplaats in vochtige loofbossen. Verder komt ze daar voor op allerlei steenachtige plaatsen. De plaatsen langs de Maas, waar de plant via aanvoer met rivierwater terecht is gekomen, sluiten bij dit standplaatstype aan. De groeiplaats bij Vaals kan gezien worden als een natuurlijke uitbreiding van haar areaal vanuit het naburige buitenland. Volgens J. Pinckaers houdt de uitbreiding langs de Maas verband met de toenemende versteviging van de Maasoever.

Zandscheefkelk (*Cardaminopsis arenosa*). Deze plant is op de meeste van haar groeiplaatsen in Zuid-Limburg en aanpalend buitenland zeer standvastig. Zo komt ze al jaren voor in de groeve van de ENCI en op de stationsemplacementen van Eijsden, Maastricht-Boschpoort en Simpelveld en bij Gemmenich-Botselaer (B) langs het spoor. Ook langs de Maas is de Zandscheefkelk gevonden: bij Smeermaas en Bosscherveld (E7-15-31 resp. 61-18-51, juni '85, E. Blink). Of ze hier ook stand houdt moet worden afgewacht, zoals dat ook geldt voor een groeiplaats op de steenberg Willem-Sofie, waar ze plaatselijk veel voorkomt vooral op de sterker verweerde delen van het steenstort (62-25-21, aug. '85, J. Cortenraad).

Bleek schildzaad (*Alyssum alyssoides*). Simpelveld, op zandlaagje tussen en op bazalt en in grindrijk zand tussen oude rails (62-24-52, juni '84, Ch. Westra en J. Cortenraad). In '84 en '85 enkele tientallen exemplaren, in '86 enkele exemplaren. Het geringe aantal in 1986 wordt waarschijnlijk veroorzaakt door het ongunstige voorjaar. Het Bleek schildzaad is in Limburg altijd al een zeldzaamheid geweest. De laatste vondst dateert uit de jaren vijftig langs de Maas bij de Donderberg te Rijkell. Langs het spoor werd ze in Zuid-Limburg al eens eerder gevonden bij Craubek in de jaren dertig. In heel Nederland zijn thans nog drie tot vier groeiplaatsen bekend.

Huttentut (*Camelina sativa*). Bunde, spoorweg-emplacement, één exemplaar (61-18-35, mei '85, A. Koster). In prehistorische tijden gekweekt om de oliehoudende zaden, daarna een (vlas)akker-onkruid, nu een zeldzame adventief.

Veldkruiders (*Lepidium campestre*). Maas-bracht, langs fietspad op industrieterrein, meerdere exemplaren en bij het Meggelveld langs verschillende paden (58-53-41 resp. 58-52-24/25, juni '85, G. en J. Geraedts); Kerkrade, op verschillende plaatsen op de steenberg Willem-Sofie (62-25-21, juli '85, J. Cortenraad); in kuil aan de voet van de Vrakelberg (62-23-22, juli '85, J. Geraedts); Rothenbach (D), Meinweg, kleigroeve (58-56-54, mei '84, R. van Ham). Deze in Limburg zeldzame plant lijkt oppervlakkig veel op de nog zeldzamere Rozetkruiders (*L. heterophyllum*). Laatstgenoemde plant wordt in recente tijd meer gevonden in Nederland (zie HOLVEROA et al., 1986) en in Duitsland (ADOLPHI, 1986). De Rozet-

kruiders is in Limburg slechts éénmaal gevonden in 1924 langs het spoor bij Heerlen (VAN DER HAM, 1985b), een standplaats waarop ze ook in Duitsland het meest voorkomt (ADOLPHI, l.c.). Zowel in Nederland als in Duitsland is het niet duidelijk of deze plant inheems is of ingeburgerd. Bekijkt u de Veldkruiders-exemplaren die u tegenkomt of kent eens goed, misschien schuilt er Rozetkruiders onder.

Steenkruiders (*Lepidium rudemale*). Kerkrade-Spekholzerheide, op braakliggend terreintje in de bebouwde kom (62-25-11, juli '85, J. Cortenraad), aan de Cabergerweg, enkele exemplaren (61-28-21, juli '85, J. Geraedts); veel op diverse plaatsen op station Maastricht, vaak samen met Virginische kruiders (*L. virginicum*) en veel aan het Bassin (61-28-23 resp. 22, juni '85, J. Cortenraad).

De Steenkruiders met haar typische geur, is in Limburg, volgens het Atlaskaartje (VAN DER HAM, 1985c), een zeldzaamheid. Waarschijnlijk wordt de plant hier vaak over het hoofd gezien en komt ze vooral in het stedelijke gebied en langs spoorwegen meer voor, zoals bovenstaande vindplaatsen aanduiden.

Vergeeten kruiders (*Lepidium neglectum*). Maastricht-Beatrixhaven, op steenkolenstort en haventerrein, enkele honderden en op de steenberg Willem-Sofie te Kerkrade-Gracht, vele honderden verspreid over de hele berg. Op deze plaatsen is de plant volstrekt ingeburgerd. (61-18-44, resp. 62-25-21, juli '85, J. Cortenraad). Deze plant lijkt oppervlakkig veel op de Virginische kruiders, een plant die op spoorwegterreinen in Limburg vrij gewoon is. Voor de belangrijkste verschillen tussen beide soorten zie VAN DER HAM (1981). Dat het kolengruis in de Beatrixhaven van de Willem-Sofie afkomstig is, is niet waarschijnlijk. Het komt vermoedelijk uit België, aangezien het stort zich bevindt bij een bedrijf dat enkele jaren geleden beboet is wegens knoeierijen met steenkolengruis uit het Belgische.

Grote varkenskers (*Coronopus squamatus*). Bij monding van grindgat in de Maas bij Ohé en Laak (60-11-35, sept. '83, P. Verbeek); tussen het plaveisel op binnenplaats van de hoeve Lichtenberg (61-38-12, zomer '85, A. Gijtenbeek). In Limburg en zeker in Zuid-Limburg bepaald geen gewone plant.

Kleine varkenskers (*Coronopus didymus*). Langs afrastering van het park bij de Nieuwenhof te Maastricht (61-28-32, zomer '84, Plantenstudiegroep); langs de Maas bij Laak (60-11-35, sept. '84, P. Verbeek); te Vaesrade langs wegrand al jaren standhoudend (60-53-42, juli '85, W. de Veen); in perk bij station Kerkrade (62-25-23, juli '86, A. Koster en J. Cortenraad). Deze uit Amerika afkomstige plant is in bepaalde delen van Nederland (Utrecht, Noord-Brabant) veel algemener dan in Limburg. Mogelijk breidt de plant zich hier nog uit, maar vermoedelijk komt ze meer voor en wordt ze niet waargenomen.

Schijnraket (*Erucastrum gallicum*). Ohé en Laak, langs grindgat (60-11-35, sept. '84, P. Verbeek); Grevenbicht, langs grindgat (60-31-22, zomer '83, J. Pinckaers); Urmond, langs paadje bij de

Maas (60-41-21, juli '85, T. Mulder). De Schijnraket is langs de Maas een zeldzame verschijning. De plant is altijd schaars aanwezig op haar groeiplaatsen en ze komt hier veel minder voor dan langs de Rijnakken.

Muurbloemmosterd (*Hutera cheiranthos*). Tegelen, op perrontalud en aangrenzend deel van het emplacement, enkele tientallen (58-16-33, zomer '84, A. Koster). Afferden, langs de rijksweg aan noordzijde van het dorp en in wegberm voor de Hamert (46-44-53 resp. 52-26-45, zomer '83, M.T. Jansen). Volgens M.T. Jansen komt de Muurbloemmosterd op nog meer plaatsen in de berm van de rijksweg Venlo-Nijmegen voor. Deze oorspronkelijk uit Midden- en zuidelijk West-Europa afkomstige soort is in Oost-Brabant plaatselijk talrijk ingeburgerd en breidt zich uit. Ze is nu ook in Noord-Limburg plaatselijk ingeburgerd. Te verwachten valt dat de plant zich nog meer zal uitbreiden in zandige wegbermen en op spoorterreinen. Oppervlakkig gezien lijkt de plant het meest op Gewone zandkool (*Diplotaxis tenuifolia*).

Bunias (*Bunias orientalis*). Weert, op parkeerplaats bij station, vele exemplaren (57-38-33, zo-

mer '84, A. Koster); Mechelen, bij de Guulkoel (62-33-34, juni '85, H. Hillegers); Kanne, bij de brug over het kanaal (E7-34-22, zomer '85, M. Lejeune); Rothenbach-Meinweg (D), kleigroeve (58-56-54, mei '84 R. van Ham). De Bunias is in Limburg en aangrenzend buitenland een zeldzame verschijning. Hij komt in Rijnland-Palts en Noordrijn-Westfalen plaatselijk veel voor in bermen van autowegen en breidt zich daar uit. Mogelijk duikt hij ook hier in snelwegbermen op.

Literatuur

- ADOLPHI, K., 1986. *Lepidium heterophyllum* (DC) Benth, eine in der BRD nicht ausgestorbene, sondern übersehene und verwechselte Art. Götting. Rundbriefe, 19(2) p. 78-79.
HAM, R.W.J.M. VAN DER, 1981. De Virginische kruiders (*Lepidium virginicum*) in Limburg. Natuurh. Maandbl. 70 p. 101-105.
HAM, R.W.J.M. VAN DER, 1982. *Barbarea intermedia* Boras en *Barbarea verna* (Mill.) Aschrs in Nederland. Gorteria 11, p. 36-39.
HAM, R.W.J.M. VAN DER, 1985a. *Barbarea stricta*.

In: J. MENNEMA et al., Atlas van de Nederlandse flora, deel 2, zeldzame en vrij zeldzame planten. Utrecht.

HAM, R.W.J.M. VAN DER, 1985b. *Lepidium heterophyllum*. In: J. MENNEMA et al., Atlas van de Nederlandse flora, deel 2, zeldzame en vrij zeldzame planten. Utrecht.

HAM, R.W.J.M. VAN DER, 1985c. *Lepidium ruderales*. In: J. MENNEMA et al., Atlas van de Nederlandse flora, deel 2, zeldzame en vrij zeldzame planten. Utrecht.

HOLVERDA, W.J., J. MENNEMA, R. VAN DER MEIJDEN, R.S.J. SMITS en E.J. WEEDA, 1986. Nieuwe vondsten van zeldzame planten in Nederland in 1984. Gorteria 13, p. 51-65.

KOSTER, A., 1984. Verspreiding en betekenis van de Nederlandse spoorwegflora. Notitie nr. 4. Ministerie van Landbouw en Visserij, adviesgroep Vegetatiebeheer.

KOSTER, A., 1985. Botanische waarnemingen op spoorwegterreinen in 1985. Notitie nr. 8. Ministerie van Landbouw en Visserij, adviesgroep Vegetatiebeheer.

PLATE, C.L., 1980. *Aconitum vulparia*. In: J. MENNEMA et al., Atlas van de Nederlandse flora, deel 1, uitgestorven en zeer zeldzame planten.

Korte mededelingen

Wat zijn "avelen"?

Naar aanleiding van het artikel van Lever over "avelen" in het Natuurhistorisch Maandblad 75(3) p. 41 van dit jaar het volgende.

Uit de gegevens valt op te maken dat:

- (1) de vermelding van een "klein kruisnet" als toegestane vangmethode kennelijk duidt op een fijnmazig vangapparaat bedoeld voor de vangst van kleine vissen, en
- (2) zulke kleine vissen niet voor menselijke consumptie bedoeld waren en bovendien in de desbetreffende verordening de vissoort werd gespecificeerd, waardoor de vraag rijst waar die visjes dan wél voor dienden.

Het antwoord op de tweede vraag is m.i., dat het hier inderdaad om alvers te doen was, omdat de schubben van deze vissen in zeer fijn gemalen toestand en vermengd met een kleefmiddel worden gebruikt om de binnenkant van holle glaskralen te bekleden,

die dan als (goedkope) imitatie-parels in de handel worden gebracht. Ook worden dunglazen ballons e.d. daarmee inwendig bekleed voor de vervaardiging van "zilveren" kerstboomornamenten. Er is naar mijn gevoel geen alternatief en daarom moet met het woord avel(en) inderdaad alver(s) zijn bedoeld. Misschien kan iemand uitvorsen of vroeger (en nu nog?) in Limburg handel werd gedreven in al of niet tot smeersel verwerkte alverschubben. Ook haringschubben kunnen voor hetzelfde doel dienen en die zijn allicht goedkoper, waardoor de vangst van alvertjes voor dit doel wellicht niet langer lonend is.

De zilverachtige schittering van vischubben wordt veroorzaakt door de aanwezigheid van glinsterende guanine-kristalletjes, maar bij slechts een relatief gering aantal vissoorten komen deze in grotere hoeveelheden voor en zijn zij niet door een donker pigment gemaskeerd (bij alvers en o.a. haringachtigen). - Dit terzijde.

A.D.J. Meeuse

Hugo de Vries-Laboratorium

Plantage Middenlaan 2a

1018 DD Amsterdam

Onderkaken van Bosspitsmuizen gevraagd

De bij velen bekende Bosspitsmuis blijkt, zo heeft onderzoek in het buitenland inmiddels aangetoond, een gespleten persoonlijkheid te zijn. Men onderscheidt tegenwoordig namelijk *Sorex araneus*, de 'echte' Bosspitsmuis, naast *Sorex coronatus*, die in afwachting van een officiële Nederlandse naam, bekend staat als Beemdspitsmuis.

Tot voor kort waren beide soorten slechts van elkaar te onderscheiden door het nemen van een groot aantal schedelmaten. Een uiterst specialistisch onderzoek, dat voor de gewone veldwerker niet was weggelegd. Sinds dit jaar zijn evenwel kenmerken bekend geraakt, die het mogelijk maken om de twee spitsmuissorten op basis van enkele (voor deskundigen) eenvoudige schedelverschillen van elkaar te onderscheiden. Uiteraard is de Zoogdierenwerkgroep nu zeer benieuwd naar het voorkomen en de verspreiding van beide soorten in Limburg, temeer omdat al het materiaal nog opgenomen kan worden in de binnen afzienbare tijd te verschijnen landelijke zoogdierenatlas. Om deze reden willen wij alle lezers om hun medewerking vragen. U kunt meehelpen